स कृत्वा पाण्डवान् सर्वं लोकं सम्मोहयन्निव । अधर्म्मनिरतान्मूढान् दग्धुमिच्छति ते सुतान् ।
कालचक्रं जगच्चक्रं युगचक्रञ्च केशवः । आत्मयोगेन भगवान् परिवर्त्तयते ऽनिशं ।
कालस्य च हि मृत्योश्च जङ्गमस्थावरस्य च । ईशते भगवानेकः सत्यमेतत् ब्रवीमि ते । २४९
ईशन्नपि महायोगी सर्व्वस्य जगतो हरिः । कर्म्माण्यारभते कर्त्तुं कीनाश इव वर्द्धनः ।
तेन वञ्चयते लोकान्मायायोगेन केशवः । ये तमेव प्रपद्यन्ते तेन मुह्यन्ति मानवाः ।
इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्व्वणि यानसन्धिपर्व्वणि सञ्जयवाक्ये सप्तषष्टोऽध्यायः ॥ ६७ ॥
॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ कथं त्वं माधवं वेत्थ सर्व्वलोकमहेश्वरं । कथमेनं न वेदाहं तन्ममाचक्ष्व सञ्जय ।
॥ सञ्जय उवाच ॥ शृणुराजन्न ते विद्या मम विद्या नहीयते । विद्याहीनो तमोध्वस्तो नाभिजानासि केशवं ।
विद्यया तात जानामि त्रियुगं मधुसूदनं । कर्त्तारमकृतं देवं भूतानां प्रभवाप्ययं । २५०
॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ गावल्गणेऽत्रका भक्तिर्या ते नित्यं जनार्द्दने । यथात्वमभिजानासि त्रियुगं मधुसूदनं ।
॥ सञ्जय उवाच ॥ मायां न सेवे भद्रं ते न वृथा धर्म्ममाचरे । शुद्धभावंगतो भक्त्या शास्त्रादेशि जनार्द्दनं ।
॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ दुर्य्योधन हृषीकेशं प्रपद्यस्व जनार्द्दनं । आप्तो नः सञ्जयस्तात शरणं गच्छ केशवं ।
॥ दुर्य्योधन उवाच ॥ भगवान्देवकीपुत्रो लोकांश्चेन्निहनिष्यति । प्रवदन्नर्ज्जुने सख्यं नाहं गच्छेऽद्य केशवं ।
॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ अर्व्वाक् गान्धारिपुत्रस्ते गच्छत्येष सुदुर्म्मतिः । ईर्षुर्दुरात्मा मानी च श्रेयसां वचनातिगः । २५५
॥ गान्धार्य्युवाच ॥ ऐश्वर्य्यकामदुष्टात्मन् वृद्धानां शासनातिगः । ऐश्वर्य्यजीविते हित्वा पितरं माञ्च बालिश ।
वर्द्धयन् दुर्हृदां प्रीतिं माञ्च शोकेन वर्द्धयन् । निहतो भीमसेनेन स्मर्त्ताऽसि वचनं पितुः ।
॥ व्यास उवाच ॥ प्रियोऽसि राजन् कृष्णस्य धृतराष्ट्र निबोध मे । यस्य ते सञ्जयो दूतो यस्त्वां श्रेयसि योज्यते ।
जानात्येष हृषीकेशं पुराणं यच्च वै परं । शुश्रूषमाणमेकाग्रं मोचते महतो भयात् ।
वैचित्रवीर्य्य पुरुषाः क्रोधहर्षसमावृताः । सिता बहुविधैः पाशैर्य्ये न तुष्टाः स्वकैर्धनैः । २५६
यमस्य वशमायान्ति काममूढाः पुनः पुनः । अन्धनेत्रा यथैवान्धा नीयमानाः स्वकर्म्मभिः ।
एष एकायनः पन्था येन यान्ति मनीषिणः । तं दृष्ट्वा मृत्युमत्येति महांस्तत्र न सज्जति ।
॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ अङ्ग सञ्जय मे ब्रूहि पन्थानमकुतोभयं । येन गत्वा हृषीकेशं प्राप्नुयां सिद्धिमुत्तमां ।
॥ सञ्जय उवाच ॥ नाकृतात्मा कृतात्मानं जातु विद्याज्जनार्द्दनं । आत्मनस्तु क्रियोपायो नान्यत्रेन्द्रियनिग्रहात् ।
इन्द्रियाणामुदीर्णानां कामत्यागोऽप्रमादतः । अप्रमादो विहिंसा च ज्ञानयोनिरसंशयं । २५५
इन्द्रियाणां यमे यत्तो भव राजन्नतन्द्रितः । बुद्धिश्च ते माञ्चवतु नियच्छैनां यतस्ततः ।
एतज्ज्ञानं विदुर्व्विप्रा ध्रुवमिन्द्रियधारणं । एतज्ज्ञानञ्च पन्थाश्च येन यान्ति मनीषिणः ।
अप्राप्यः केशवो राजन्निन्द्रियैरजितैर्नृभिः । आगमाधिगतात् योगात् वशी तत्त्वे प्रसीदति ।
इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्व्वणि यानसन्धिपर्व्वणि सञ्जयवाक्ये ऽष्टषष्टोऽध्यायः ॥ ६८ ॥
॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ भूयो मे पुण्डरीकाक्षं सञ्जयाचक्ष्व पृच्छतः । नामकर्म्मार्थवित्तात प्राप्नुयां पुरुषोत्तमं ।
॥ सञ्जय उवाच ॥ श्रुतं मे वासुदेवस्य नामनिर्व्वचनं शुभं । यावत्तत्राभिजानेऽहमप्रमेयो हि केशवः । २५६